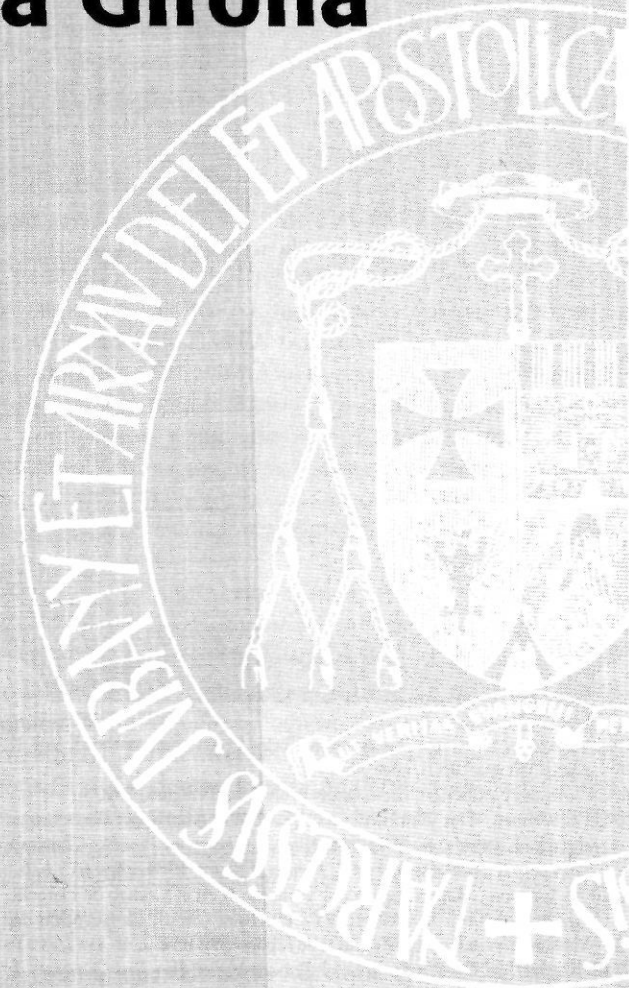

Narcís Jubany, un bisbe contestat a Girona

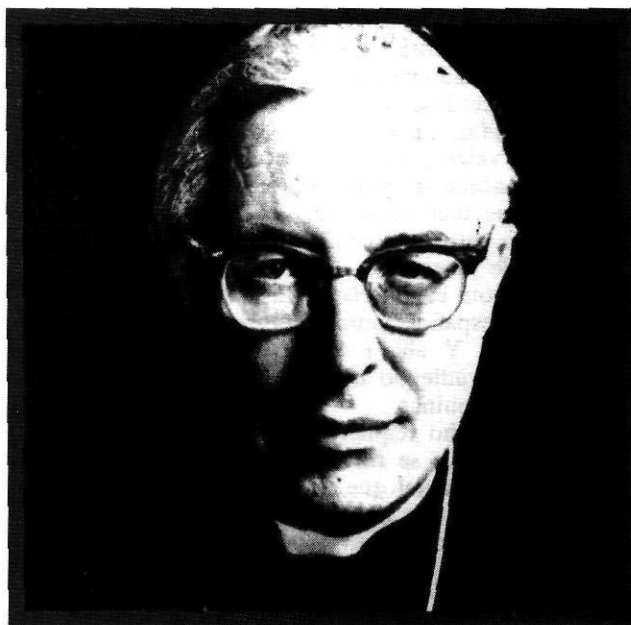
ÀNGEL
JIMÉNEZ

ÉS IMPROBABLE QUE L'EXPERIÈNCIA DE QUI SIGNA aquestes ratlles sigui massa representativa d'un col·lectiu que, a començament dels anys seixanta, vivia en un seminari —«en una plàcida bombolla», escriu T. Suañtancat en un món asèpticament clerical. En tot cas, es tracta d'un testimoni personal i absolutament parcial —no només perquè m'hi sento implicat sinó també perquè no se'n pot fer una història neutra—, que podria esdevenir útil quan s'estudiés amb més detall la història de l'església gironina dels anys 1964-1973.

D'una visió d'Església, a una altra

La visió que, a final dels anys cinquanta, es tenia de l'Església era la típica del concili Vaticà I: Església-societat i Església-jerarquia. Pràcticament s'havia arribat a una identificació entre les nocions d'església i jerarquia. L'Església era el Sant Pare, que era al vèrtex de la piràmide d'un poder associat al civil. Els bisbes, els seus delegats. Després venien els sacerdots que, al seu torn, n'eren els sotsdelegats. Més avall, a sota de tot —a la base de la piràmide, aguantant tot el pes— hi havia la gent normal i corrent, batejada, que creia en Déu. Era això, però al seminari s'estudiava —en una escolàstica deductiva i apologetica— d'una manera més complicada i en llatí.

El delegat del Sant Pare a la nostra diòcesi fins aleshores havia estat Josep Cartañà i Inglès (1934-1963). I era l'exponent visible i més clar d'aquell concepte d'església. La majoria mai no havia tingut contacte

Handwritten signature: F. Jubany
Bisbe

Entrada oficial del bisbe Jubany a la diòcesi. Al seu costat, amb ulleres negres, el governador civil, Víctor Hellín Sol.

personal amb ell, i ens arribaven de rebot les seves opinions i, fins, les manies, que havia de suportar amb infinita paciència el rector, el Dr. Estela. El bisbe, conscient de la seva jerarquia eclesial i gelós del seu poder, l'any 1962 era un ancià de 87 anys que, tossut, encara estava disposat a mantenir la seva única autoritat(1). Tenia patges i, en les cerimònies, «es revestia de capa magna, amb llarga cua, que sostenien els seus familiars, mentre impartia benediccions als fidels que, al seu pas, posaven a terra el genoll esquerre»(2).

Tota aquella magnificència, gairebé principesca, posava en escena aquella doctrina de l'Església ben travada intel·lectualment que, tanmateix, s'havia separat de la praxi eclesial de base, d'una realitat que havia iniciat el camí d'uns canvis socials i culturals de conseqüències aleshores insospitades. La postguerra havia estat una experiència terrible que imposava una reflexió profunda. La renovació del pensament teològic, sobretot de l'eclesiologia, es començava a produir a França (Congar, Chenu, de Lubac...). Aquesta, però, va ser rebutjada per la jerarquia, com també ho va ser l'experiència dels capellans obrers(3). Paral·lelament, al nostre país es desenvolupà –des de l'any 1948– una altra via avançada de pensament cristià: una perfecta encarnació del missatge cristià en la vida obrera. Guillem Rovirosa sabia que, des de fora, no es podia alliberar el món obrer; que així com el Verb de Déu s'havia fet home, així mateix calia identificar-se amb aquells a qui es volia evangelitzar; era necessari adoptar, sense distàncies de privilegis o de

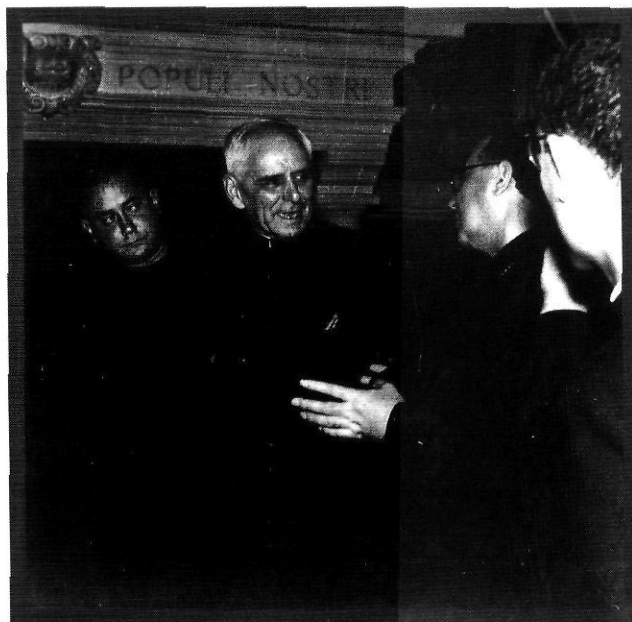
llenguatge, els costums del món del treball(4).

Les noves idees anaven entrant lentament –i molt superficialment, val a dir-ho– al seminari. Entretant, deixant enrere l'abstracció i el jurisdisme, ja s'apuntava una nova manera d'ensenyar teologia –més bíblica i pastoral– en català, a partir del *Nou Testament* traduït pels monjos de Montserrat. *Qüestions de vida cristiana* –el P. Evangelista Vilanova–, des de l'any 1958, i l'auge de les publicacions religioses estimulaven la reflexió cristiana a Catalunya, i un progressisme catòlic que hom vincularà a la lluita antifranquista.

Joan XXIII (1958-1963), en un gest de fe profunda, anuncià el Concili Vaticà II (1962-65)

que, al seminari de Girona, es visqué intensament. I no cal dir que desvetllà les esperances i il·lusions de tots. El gran èxit dels fulls multicopiats *Concili avui* i, sobretot *Vida del Concili*, així com de tots els retalls de la premsa que en parlaven, ens diu fins a quin punt arribava

El doctor Estela i l'abat Escarré amb seminaristes gironins, a Montserrat.

l'entusiasme. Després de la discussió sobre la litúrgia, el concili generà un document major sobre l'Església, que la presentava –en els primers capítols– essencialment com a Poble de Déu. Tanmateix, tot seguit, n'establia els diferents «estaments» jeràrquics (la piràmide). No era, doncs, ben bé la visió lògica i coherent de l'Església que hom esperava (cerques concèntriques de comunió i servei). Tant se val. La qüestió era que s'anava perdent la por a la llibertat de pensament i d'expressió, en l'exercici –sempre incòmode– de pensar i decidir.

El primer any de govern del bisbe Jubany

En un ambient optimista i gairebé eufòric, doncs, arribà la notícia del nomenament de Narcís Jubany i Arnau com a nou bisbe de Girona, elegit per Pau VI el 10 de febrer de 1964. No era un desconegut. Fill de Santa Coloma de Farners, encara que havia fet tota la carrera a Barcelona, a Comillas i Roma, es coneixia la seva trajectòria de canonista a Barcelona. Bisbe auxiliar des de 1955, l'any 1962 havia representat el bisbe de Girona Cartaña, en la primera sessió del concili. Fins i tot el Boletín Oficial Eclesiástico(5) del bisbat destacava:

«el significado especial de que Gerona pueda ver continuado su gloriosísimo episcopologio, con una figura de la talla del Dr. Jubany, precisamente en estos

momentos conciliares en que la Iglesia está en trance de renovación y nuestro obispado ha de vigorizar la vieja savia cristiana. Un padre conciliar destacadísimo, por designio de Dios, será quien realice entre nosotros tal trabajo, con la máxima preparación y autoridad».

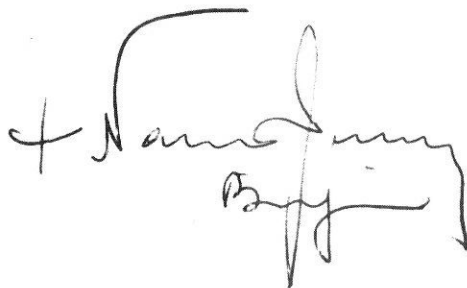
És fàcil d'imaginar, doncs, l'engrescament suscitat pel nomenament d'un bisbe català i relativament jove –lliure d'antecedents polítics d'adhesió al règim dictatorial–, que podia esdevenir amb pocs esforços signe d'aquella nova visió de l'Església que s'anava configurant. Però l'entrada oficial, clarament triomfalista i constantiniana, del nou bisbe a la seva diòcesi(6), muntat en un cotxe especial i acompanyat sempre del governador civil Víctor Hellín Sol –amb ulleres negres, i vestit d'uniforme de «Jefe provincial del Movimiento»–, tropes militars, sermó en castellà... ja va ser un mal presagi.

Durant el curs 1964-65, l'últim any de la nostra estada al seminari i el de l'ordenació sacerdotal, la majoria només veié el bisbe Jubany una sola vegada. Era una mena de visita *ad limina*, que tocava, i en què es parlava bàsicament del currículum estudiantil. De tota manera, cal acceptar que les seves obligades absències de la diòcesi per anar a Roma tampoc no li'n deixaven gaire, de temps. Des d'allà, però, escrivia cartes als feligresos de Girona que ningú –que jo conegués– no se les llegia. A l'inici de la seva primera carta pastoral(7), Jubany havia de reconèixer que

durant el primer any de bisbe de Girona havia tingut lloc la tercera sessió del Concili i que això l'havia obligat no solament a estar-s'hi una llarga temporada, a Roma, sinó també a dedicar temps i atenció a la problemàtica que s'estava discutint a l'Aula conciliar, tenint present el conjunt universal de l'Església. El bisbe, que havia fet un bon seguiment del Concili, el volia aplicar a la diòcesi. Potser la paraula que podia definir millor aquella nova etapa postconciliar era, segons ell, la de crisi de creixement. Aleshores semblava que es podrien posar sobre la taula, amb veritable llibertat d'esperit, tots els problemes: el de l'autoritat (del binomi poder-servei), el del testimoni davant el món, el del celibat, el del control de natalitat... I la carta pastoral acabava desitjant que aquest diàleg interior, en el si de la comunitat eclesial, s'anés enriquint en fervor, en temes, en interlocutors, etc. I tot això sense

Curset de l'HOAC dirigit per Mn. Canamasas i N. Moreno, a començament dels anys seixanta.

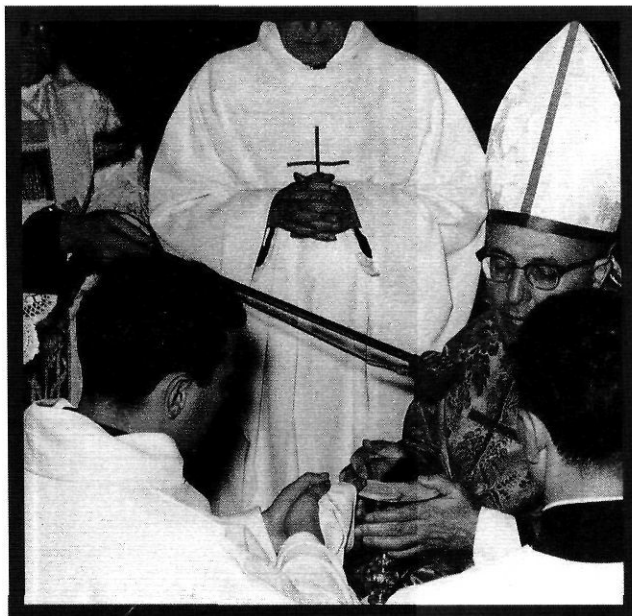
cap mena de por(8). En un altre lloc Jubany assegurà que el Concili Vaticà II passaria a la història com el concili de la promoció dels seglars(9). No res d'això s'acomplirà.

Els capellans ordenats a Castelló d'Empúries el 12 de setembre de 1965 anaren a les seves parròquies creient que l'Església s'havia de comprometre –o encarnar– amb aquells que eren el rebuig de la societat, per anunciar-los una paraula de llibertat i salvació. Les relacions amb el món no es podien inscriure ja sota categories de domini i de poder, sinó en un humil i pobre servei d'amor als homes i a la veritat. En aquest sentit, el 7 de desembre de 1965 es promulgava a Roma un document conciliar superior al *Lumen Gentium*, la Constitució Pastoral sobre l'Església en el món d'avui: «Les joies i les esperances, les tristeses i les angoixes dels homes d'avui, dels pobres sobretot i de tots els qui sofreixen, són també les joies i les esperances, les tristeses i les angoixes dels deixebles de Crist». Teòricament s'obria a la civilització i al món modern, amb tot el que això significaria d'interrogació i de crisi d'una cultura. En la pràctica, però, es mantindrà una estructura de govern –no de servei– que no articularà la participació dels creients en la vida eclesial.

Període 1965-1967

En aquesta primera etapa de govern del bisbe Jubany (1965-1967)(10), a nivell parroquial, la topada amb la realitat pastoral de les parròquies no va pas ser petita, per a tots. Quan vaig preguntar el perquè del meu destí, se'm contestà que a la parròquia del lloc necessitaven un organista (jo ja havia abandonat, feia temps, els estudis de piano per a dedicar tot el meu temps als temes aquí tractats). I un cop arribat a la rectoria, se m'advertí que en aquella ciutat no hi havia obrers –algú ja havia informat el rector del nou vicari–, i se m'assenyalà de seguida quin era el líder –amb prestigi entre el jovent– del poble amb qui havia d'evitar de confraternitzar. No cal dir que va ser un dels meus primers amics. A mi em tocava fer catequesi d'infants, tocar l'orgue als funerals i oficis... Però seria injust si no reconegués immediatament que vaig tenir l'enorme sort de trobar uns companys més grans, intel·ligents i comprensius, que aviat abandonaren la desconfiança inicial i s'amotllaren al tarannà de la joventut. Ells hi posaren un xic d'escepticisme (realisme) a les nostres il·lusions, però nosaltres els encomanàrem engrescament i compromís. Altrament, més enllà d'aquesta circumstància particular, s'estava generant una autèntica divisió entre la clerecia.

Era l'època de la reforma litúrgica i de la tímida transformació de la vida i de l'estatus de capellans –l'abandó de la sotana podria ser-ne un símbol. Lluny dels àmbits catòlics, la seva presència es féu visible a les barriades, als bars, al cinema amb companys joves, a la

El bisbe Jubany en l'ordenació sacerdotal del 12-9-1965, a Castelló d'Empúries.

barberia! (el barber venia a la rectoria!). En definitiva, al poble que no venia al temple. Al nostre país, era necessari fer un esforç especial per aclarir les coses, de separació dels poders locals constituïts, de les famílies benestants que havien fet seva la institució religiosa.

A nivell diocesà s'intentà en aquell temps de donar una nova orientació a la pastoral gironina. El 1966 el bisbe decretà «ad experimentum» la creació d'un consell pastoral que l'assessorés. Tot aquell any va ser de preparació d'unes Jornades de Pastoral que tindrien lloc l'any següent. Una pastoral que se sobrebategnà amb la determinació «de conjunt», inspirada en un model francès que exportà aquí el canonge Boulard, amic de Jubany. Es creà a més la figura del vicari episcopal de pastoral. L'aplicació d'aquella pastoral –amb la creació d'uns organismes purament consultius– ensopegà amb la resistència dels dos extrems.

Deixant de banda la passivitat normal dels molts clergues grans acostumats a una certa manera de fer i de l'oposició ideològica i militant d'uns pocs conservadors i de l'Opus, aquí potser s'escau de ressenyar breument l'oposició del sector renovador que es manifestà amb més claredat l'any 1968-69. No acabava d'arrencar una veritable pastoral de conjunt, i les decisions personals de l'autoritat encara pesaven massa. Ja l'any 1967, abans d'anar-se'n a Xile, Joan Alsina se'n féu ressò d'aquell malestar, i fins de l'actitud del bisbe Jubany que aleshores era ja qüestionada: «Un ja es comença a convèncer per experiència que això de la Pastoral de Conjunt només

Una feina del vicari: precedir les processons.

serveix per a fer bons papers i per a guanyar-se punts a Madrid. Ara, a l'hora d'aplicar-ho a la diòcesi, interessa més la política de «quedar bé» amb qui ja sabem. En el fons és la mateixa actitud: el prestigi de l'autoritat... D'altres pensen que és hora que el bisbe es defineixi. Sí, sí. Ja fa temps que aquest verb no es conjuga a la nostra terra(11)».

Així estaven, de complicades, les coses a Girona –al seminari, la crisi hi arribà abans–, quan el bisbe s'esplaiava publicant a Roma papers sobre «La adecuada observancia de la disciplina en los seminarios(12)».

Si tot plegat ho contextualitzem en el *marc del nostre país*, recordarem que la situació concreta de l'Església aquí era especialment greu i amb unes connotacions particulars de continuïtat de les velles estructures de cristiandat, amb barreja de poders, i que vivia en una situació indubtable de privilegi, en contrapartida al suport que l'Església encara donava a l'Estat franquista. Un règim polític sense legitimitat democràtica que, per una banda, es proclamava catòlic i, per l'altra, es trobava en manifesta contradicció amb tota la doctrina pastoral i social derivada de les darreres encíclics i del Concili Vaticà II. El desenvolupament de la lluita universitària i obrera contra el franquisme també afectava els sectors més populars de l'Església. I encara més profundament ho feien les reivindicacions nacionalistes, des de l'anunci del nomenament de Marcelo González Martín (1966) com a arquebisbe coadjutor de Barcelona i de la consegüent campanya de «Volem bisbes catalans». L'expulsió de l'abat

Escarré, la caputxinada, la manifestació de 130 capellans de Barcelona contra la tortura, la desaparició de la imatge de la Mare de Déu de Núria que tocà de ple el vicari de Ribes de Freser, Enric Lahoz i Pascual, ordenat amb nosaltres a Castelló i, doncs, amb qui havíem conviscut i compartit els dies de preparació(13).

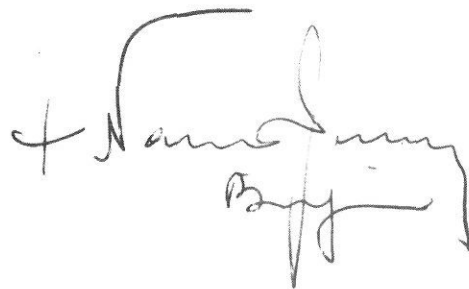
Es podria afirmar, en resum, que l'aplicació de concili a la diòcesi de Girona –sense atribuir tota la responsabilitat al bisbe Jubany– va ser tímida, feta amb por, i amb uns resultats ben migrats. Es tractava d'uns lleugers retocs dirigits des de dalt, sense imaginació i superficials. El canvi conciliar, que potser havia d'anar a la inversa, no havia arrelat prou en el cor del prelat.

En l'àmbit supradiocesà, malgrat el que tothom ja sap del famós Corpus, amb els militars, etc., Jubany es mantingué en un estat d'indefinició i

de prudència pública que no ajudava gens a clarificar les coses, que no havien pas canviat en la mesura que esperàvem.

1968-70, una etapa crucial

Aquesta etapa del govern de Jubany, segons el meu parer, va ser la més crítica i decisiva. Un cop superats els primers recels dels capellans grans (a la meua parròquia) i les novetats de la reforma litúrgica, va ser possible de fer una mica de camí nou en unes comunitats parroquials poc evangelitzades, mitjançant la catequesi d'adults, de l'escoltisme, de treball en grups de joves, comunitats de base, etc. Tot i així, el distanciament del capellà amb la resta es mantenia. El món del clergue era una cosa a part, classificat socialment entre els notables i privilegiats, a sou –magre, però humiliant– de l'Estat. Els primers esforços per a introduir un nou estil d'exercir el sacerdoci topaven amb unes estructures que continuaven intactes i, per tant, els sacerdots n'eren els servidors, els funcionaris del culte (misses, enterraments, casaments, confessions que no podies eludir sense perjudicar els companys). Era aleshores quan es descrobia el divorci existent entre teologia i pastoral, entre el que deien els llibres i el que en realitat es feia. D'altra banda, quedaven moltes hores lliures per a preparar-nos i per pensar. Pensar que tota aquella pràctica socioreligiosa no tenia fonament evangèlic. I que, per a poder evangelitzar –que era tasca de tota l'Església–, calia trencar aquella barrera o separació entre sacerdots i

seglars, viure la vida i els problemes de tothom. Pel gener de 1968, poc abans que Joan Alsina, Tomàs Nadal i Ricard Sarrà se n'anessin a Xile, a l'hotel Ribot es va organitzar una *setmana d'estudi per a capellans joves*, de les tres darreres promocions. N'hi participàrem 28, la majoria vicaris de parròquia. El tema central era el de l'evangelització. Mn. Modest Prats i Vicenç M. Capdevila s'encarregaren de la part doctrinal que obrí un treball fet en petits grups. L'experiència de Botey, Torrent, Iglesias, Jordi Bachs i de dos laics (Francesc Rosés i Joaquina Tomàs) aportà dades a la discussió. No cal dir que el que realment va ser interessant fou el diàleg sincer i obert entre els participants, i amb el bisbe Jubany que hi fou present tres tardes. Al senyor bisbe se li retragué la manca de compromís per la diòcesi de Girona. Que se'l veia excessivament pendent del que s'esdevenia més enllà, a Madrid i a Roma. I, en canvi, molt absent i cautelós a casa seva. I quan es tractà amb llibertat de la llei disciplinària del celibat, reaccionà iradament. (En aquest parèntesi, he de lamentar que el bisbat no m'hagi permès de consultar les actes originals d'aquella setmana).

«Si se constató una cierta dosis de desconfianza en las estructuras existentes hasta ahora y, a ratos, cierto desánimo pastoral, trabajando de conjunto se descubrieron también posibilidades de progreso. Se vislumbra la necesidad de un trabajo en equipo, de una búsqueda sincera de nuevas formas de vida sacerdotal, de una siempre conciencia de integrar un solo Presbiterio diocesano, partiendo en todo de la fidelidad a las líneas pastorales abiertas por el Concilio y con la mirada puesta en el hombre de hoy que debe ser evangelizado(14)».

Si el to d'un butlletí oficial era tan poc optimista, el lector es podrà imaginar la realitat d'una trobada que va anar molt més enllà. En aquella mateixa reunió, un grup va contreure el compromís –a més del treball en equip– de renunciar a la paga de l'Estat, de treballar manualment per a guanyar-se la vida i de viure amb llibertat el celibat. Estàvem plenament convençuts que valia la pena que l'Església –no tan sols uns quants capellans– fes un gest de renúncia categòrica a qualsevol remuneració de l'Estat. Ni les justificacions de sempre ni les bones paraules no eren suficients. S'havia de

trencar amb qualsevol tipus d'adherència i d'ambigüitat respecte al poder polític. Unes conviccions que compartia també algun sacerdot més gran. El doctor Estela, força anys més tard, feia públiques unes manifestacions idèntiques(15). Però, donada la impossibilitat de fer-ho tots, començarien tan sols uns quants. Si es renunciava a la paga, no hi havia altra solució que posar-se a treballar per a mantenir-se. D'altra banda, només l'absoluta independència econòmica del clergue respecte a l'església-institució, junt amb el qüestionament de la imposició disciplinària del celibat, podien esquarterar el monopoli ministerial dels clergues.

En presentar aquest compromís al bisbe Jubany, aquest només acceptà –amb un xic d'ironia paternalista i amb molta indiferència– les dues primeres exigències. Quant a parlar del celibat, es tancà a qualsevol possibilitat de diàleg. Aquí potser convé de recordar que el doctor Jubany havia estudiat extensament el celibat, sobretot des de l'angle jurídic o canònic(16). Aleshores el senyor bisbe va creure que el problema del sacerdoti era tan sols pastoral, i no doctrinal(17), i que calia estar molt preparat teològicament per a discutir aquests temes. A nosaltres ens semblava, però, –fent-ne una sana lectura ateològica– que aquella qüestió era massa vital com per a deixar-la només en mans dels bisbes i teòlegs. Evidentment que es tractava d'una teologia, d'una cultura religiosa assumida com a oficial, elaborada a partir d'una tradició historicojurídica, i una estructura amb una justificació no explícita: assegurar l'eficàcia administrativa i social de

Jubany amb capellans grans de la diòcesi.

El vicari de Ribes de Freser –assegut al mig–, amb companys gironins.

l'església-institució. Però això no volia dir que aquella doctrina fos per sempre més, eterna. Era d'esperar que, després d'unes noves experiències, els savis podrien elaborar-ne una altra, de doctrina sobre el ministeri, més d'acord amb la cultura contemporània, que abandonés tota mena de clericalisme o divisió de classes entre ordenats i creients en general.

Sigui com sigui, aquelles experiències (equips, renúncia a la paga i treball) es portaren a terme aïlladament, en la més absoluta soledat, sense atreure la més mínima atenció ni el seguiment del senyor bisbe ni dels seus delegats. Tampoc no es va donar pas a uns equips sacerdotals, en llocs clau de la diòcesi, que obrissin camí a noves experiències i a una autèntica renovació pastoral.

Mentrestant, més enllà del nostre rodal, per aquella mateixa època s'estaven produint fets molt importants que també pertorbaren les nostres ments: les repercussions del maig de 1968 –que es visqueren de molt a prop. La revolta moral i cultural que significà davant els vells condicionaments de la consciència sexual no ens podia deixar indiferents. I, a sobre, l'encíclica *Humanae Vitae* (1968) i l'augment del control jeràrquic sobre els moviments de l'apostolat segle (1966-1969), que incrementà la tensió i el manteniment d'un clima de desconcert, favorable a la contestació al bisbe Jubany. Ens despertàvem, molt inoportunament, d'un bell somni.

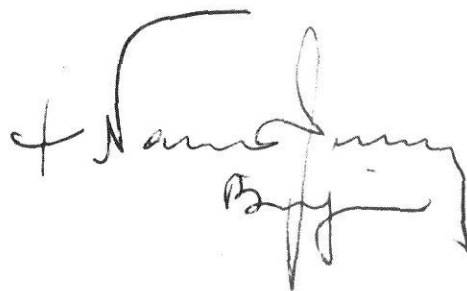
Durant l'any 1969 continuà el dissentiment amb els canvis del bisbe Jubany, des d'una actitud més renovadora. Es criticava el projecte de pastoral –canvis sobre el paper i deslligats de la vida– i, per tant, els nomenaments dels vicaris episcopals, i se'ls proposava uns plantejaments alternatius amb uns termes encara més radicals⁽¹⁸⁾. En el treball citat de Salomó Marquès, també es fa referència a l'esclat de protesta que suscità l'afer d'Olot, i que confirmava el que ja s'havia denunciat. En el conflicte seriós de la capital de la Garrotxa, el bisbe féu costat a la situació establerta, immobiliària, defensora dels privilegiats que tenien els ressorts del poder. El que passava a Olot –i es denunciava públicament– era l'exponent del que s'esdevenia a la majoria de parròquies del bisbat. «Estem sorpresos i ens ha fet mal veure que la persona que s'havia de posar en primer lloc al costat de Mn. Joaquim [Pla] i ser sincerament l'animador d'aquesta renovació i conversió de l'Església s'hagi posat, sense més ni més, al costat de la situació establerta», denunciaven vint-i-tres joves capellans, que acabaven la carta adreçada al bisbe amb l'avertiment seriós que «per anar mantenint el tinglado i posar pedaços a un estat de coses que està condemnat a desaparèixer, nosaltres preferim quedar-nos al marge i ser fidels a la nostra pròpia consciència sacerdotal que ens exigeix de viure al servei dels homes amb qui vivim com a raó fonamental del nostre ministeri».

Es reclamava, en definitiva, una actitud més valenta i decidida per part del bisbe i dels responsables del govern diocesà per a canviar de debò les coses.

A començament dels anys setanta

Aquell enfrontament amb el bisbe Jubany s'enquistà. I encara que aquí en subratlli l'aspecte més clerical, de fet es tractava d'un xoc de posicions més ampli i més greu, en què hi participaven també els laics. Eren dues concepcions diferents d'Església enfrontades, i el posicionament clerical continuava essent prevalent. Les crítiques dirigides al Consell Presbiteral en foren una altra mostra. I la frustració que causà la inoportuna anul·lació –pel nomenament i trasllat del bisbe a Barcelona– de l'Assemblea Diocesana en podria ser l'esclat final. El fet era que el clima intereclesial a Girona s'havia enrarit per causes molt més complexes de les que aquí apunto.

Com que l'opció individual d'obrir nous camins en l'exercici del ministeri sacerdotal, en una estructura de poder que es mantenia inalterable enmig d'una societat canviant –en un procés d'accelerada secularització– no avançava gens, la soledat i la manca d'afectivitat i d'estímul també es deixaren sentir. D'altra banda, el bloc de capellans, que podríem anomenar progressiu, es feia menys fort i compacte. Va ser aleshores quan se'ns

presentà el dilema de sortir-ne, d'aquell tripijoc, o plegar d'una altra manera que, llavors, ens semblava més indigna: asseure'ns al camí i adaptar-nos al sistema. És clar que hi havia una tercera via: la possibilitat de continuar lluitant, en una actitud digna de tot elogi que molt pocs han portat a terme. Però marxar, buscar feina i casar-se a una certa edat tampoc no era una opció fàcil per a ningú. Així doncs, és evident que en la desbandada de capellans de començament dels anys setanta s'ha d'assenyalar com un element més –emmarcat en un ventall de causes i efectes– l'actitud poc valenta del bisbe Jubany. Encara que durant el seu govern en pleguessin 22, d'un total de 64 que ho han fet, s'hi han de sumar aquells que ho varen fer pocs anys després, però que ja ho havien decidit abans.

Altres elements interpretatius de la crisi s'haurien de tenir en compte en un futur estudi fet amb més calma i espai. Per exemple, la inadequada formació –sexual i humana– del seminari(19). Però aquesta la varen patir igualment tots, els qui es van casar i els qui es van quedar i, per tant, s'hauria d'analitzar com s'ha anat resolent en un cas i en l'altre. Un estudi sociològic que encara ningú no ha fet. En aquest context, s'ha de considerar que la renúncia al celibat va ser més una conseqüència que no pas una causa –almenys no l'única– de la sortida del sistema eclesiàstic de govern –no de l'Església, que som tots els creients. La secularització de tants capellans i el buidatge del seminari eren símptomes de la desaparició d'un estil de vida(20). Si el sacerdoti no era un estat

social, sinó un servei, es podia pensar en formes ministerials més àgils i vives realitzades per homes i dones, a temps parcial o a ple temps, temporals o no, d'acord amb la comunitat real.

Quan l'any 1974 m'acomiadava del bisbe Camprodon, em féu la darrera pregunta: si encara tenia fe. Vaig contestar-li, sense gaire convicció, que em semblava que sí. Després m'he preguntat més d'una vegada, amb la mateixa inseguretat, si els nostres bisbes tan assenyats i porucs –davant la incertesa del canvi i de la llibertat– n'havien tinguda, de fe, durant aquells anys de crisi postconciliar.

Àngel Jiménez és historiador.

Notes

1. CLARA, J. «Els episcopables segons el bisbe Cartaïà». *Revista de Girona*, 115, març-abril, 1986.
2. MIRAMBELL, E. «Meditació en l'aniversari del bisbe Cartaïà». *Girona, entre la història i l'actualitat*. Ajuntament de Girona, 1990.
3. KÜNG, H. «Preguntas sobre la Inquisición». *El País*, 16.02.1998.
4. *Boletín de la HOAC, 1948-1957*; Somos, Edic. HOAC, 1965. A partir de 1959, la relació de militants de l'HOAC amb seminaristes, i el Dr. Estela, va ser contínua.
5. Girona, 11 de febrer de 1964.
6. PRATS, M. «10 anys de postconcili a Girona». *Vida Catòlica*, gener 1976.
7. *Carta pastoral. La diócesis y sus actuales perspectivas eclesiológicas*. Girona, 15 marzo 1965.
8. *Boletín Eclesiástico del Obispado de Gerona (BEOG)*, 15-11-1964, núm. 12.
9. *Misión*, Olot. BEOG, núm. 1, 15.01.1965.
10. BUSQUETS, J. «L'aplicació del Concili a la Diòcesi de Girona. Petita crònica de l'acció pastoral del bisbe Jubany (1964-1973)», *Miscel·lània en honor del cardenal Narcís Jubany i Armau*. Enciclopèdia Catalana S.A. Barcelona, 1992, pàg. 133-145. MARQUÈS, S. «La contestació intraeclesial durant el govern del bisbe Narcís Jubany (1964-1973)». *Església i societat a la Girona contemporània*. Quaderns del Cercle, 9. Girona 1993.
11. 11.02.1967. PUJADAS, I. Joan Alsina. *Xile al cor*, pàg. 137. TORRAS, P. «L'església de Girona, a vint-i-cinc anys del concili», *Revista de Girona*, 125, 1987.
12. *Rivista Seminarium*. Città del Vaticano, 1967.
13. COLOMER, J. M. «El progressisme catòlic»; FABRE, J. - HUERTAS, J. M. «Catalunya i el Vaticà sota el franquisme». *L'Avenc*, 53, octubre 1982. CLARA, J. *Desaparició i retorn de la imatge de la Mare de Déu de Núria (1967-1972)*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1993.
14. BEOG, 15.02.1968.
15. *Vida Catòlica*, maig 1977.
16. *El voto de castidad en la ordenación sagrada. Estudio histórico-canónico*. Barcelona, 1952. *El diaconado y el celibato eclesiástico*. Barcelona. Edit. Herder, 1964.
17. «Carta Pastoral. Els sacerdots en la vida de l'Església segons el Concili Vaticà II». BEOG, 2, 15.02.1969.
18. MARQUÈS, S. o.c. *Agraeixo a en Mon que me n'hagi proporcionat la documentació*.
19. «Els excapellans es confessen». *Presència*, 09.04.1977. «Els altres capellans», *Presència*, 11.01.1988.
20. «Fent-la petar amb Mn. Pere Torras». *Vida Catòlica*, novembre 1975.

